

1/2005 GOMENDIOA, URTARRILAREN 21^EKOA, LEGELARIEN EUSKAL KONTSEILUARI EGINA, KEXAGILEARI ESKATU ZITUEN AGIRIAK ESKURA DIEZAZKION ETA, AURRERANTZEAN, ADMINISTRAZIO PROZEDURA BATEAN PARTE HARTZEN DUTENEI PROZEDURAKO AGIRIAK EZAGUTZEA ERRAZ DIEZAIEN, BEHAR BEZALA OINARRITUTAKO ARRAZOIRIK EZ BADA BEHINTZAT.

Aurrekariak

1. Kexagileak erakunde honetara jo zuen, zera azaltzeko: bere garaian, gora jotzeko errekurtsio bat jarri zuela (... zenbakikoa) Kontseilu horretan, Arabako Abokatuen Elkargo txit prestuko Gobernu Batzordeak diziiplina-espeditente batean hartutako erabakiaren kontra. Errekurtsio hori ezetsia izan ondoren, berriro erakunde horrextara jo zuen, hartutako erabakiarekin konforme ez zegoela adierazteko eta, aldi berean, izapidetutako espeditentearen kopia bat eskatzeko. Alabaina, (...) datan, eskabidea ez zela onartu erantzun zioten; horregatik eskatu zion Arartekoari esku har zezan.
2. Idazki horretan bildutako azalpenak kontuan izanda, interesdunari agiriak ikusten ez uzteko erabakiak behar bezalako oinarririk ez zuela iruditu zitzaion erakunde honi.

Izan ere, 30/1992 Legeak –Herri Administrazioen Araubide Juridikoari eta Administrazio Prozedura Erkideari buruzkoak– 35. artikuluan honako hauek ezartzen ditu herritarren eskubideen artean:

“a) Interesdunak badira, edozein unetan jakin dezakete prozeduren izapideak zertan diren, eta prozedura horietako agirien kopiak lor ditzakete.

(...)

h) Herri-administrazioetako erregistro eta artxiboetara jo dezakete, konstituzioan, lege honetan zein besteetan ezarritako moduan.”

Lege horren 37. artikulua, bere aldetik, artxibo eta erregistroetara jotzeko eskubide hori garatzen du, eta interesdun guztientzako arau orokor gisa ezartzen du. Agerikoa zen (...) andreak bazuela eskubide hori, zeren Arabako Abokatuen Elkargo txit prestuari salaketa egiteaz gain, errekurtsogile izan zen Kontseilu horrek bideratutako espeditentean.

Kexagileak auzibidera jo zezakeela eta han espedientea eskuratuko zuela zioen argudioa ez zitzaigun onargarria iruditzen. Lehenik, prozedura judizialean eskatutako agiriak lortuko zituela onartzen bazen, ez zegoen inolako arrazoirik eskubide horren erabilera oztopatu eta atzeratzeko. Bigarrenik, ez zirudien arrazoizkoa pertsona bat abokatu baten zerbitzuak kontratatzerara behartzeak soil-soilik espediente bat eskuratzeko eta, hartara, bere nahiak funtsik ba ote duen egiaztatzeko. Jokaera hori, prozesuaren ekonomiaren kontrakoa izatez gain, zentzugabea ere bazen.

Halaber, Kontseilu horri ohartarazi genion kexagilea administrazioarekiko auzietarako jurisdikziora bidaltzen zuela, hark bere abokatuaren jokaera profesionala salatzen beste erreklamazio-bide batzuk eskura zituela kontuan hartu gabe. Horrela, begi-bistakoa zen edozein ekintza zibil nahiz penal hasteko, letraduak gertaerez kontatzen zuen bertsio osoa ezagutzeko eskubidea zutela interesdunek.

Laburbilduz, erakunde honen iritziz, ez zuten behar bezalako funtsik administrazio-espedienteetan legeak interesdun guztiei –hasieran bederen– aitortzen dien eskubidea gauza zedin eragozteko eman ziren arrazoiek.

3. Bere lehenbiziko erantzunean –atzerapen handiz iritsi zen– Kontseilu horrek ez zion azaldutako gaiari heldu, bada, dirudienez, kexa hori gora jotzeko errekurtsioa ebatzi ez zelako sortu zela ulertu zuen, oker ulertu ere.

Bigarren erantzunean ere ez zitzairen berariaz erantzun erakunde honek azaldutako gaiari. Kontseiluak, 2001-01-23ko idazkiaren bitartez, kexagilearen eskabideari jada ihardetsi ziola adierazi zigun, baina ez zuen aipatu hain zuzen erantzun-idazki hartan azaldutako arrazoiekin ados ez zegoelako jarri zuela kexa (...) andreak.

Jasotako azken idatzian, erakunde horrek hasierako ukapena oinarritzeko erabili zituen argudio berberak erabili ditu, gehiago garatzen baditu ere. Hauxe dio:

“En su día se le contestó a la Sra. (...) y a esa ARARTEKO, 16 de Octubre de 2003, en el sentido de considerar que dada la interpretación que del procedimiento administrativo sancionador en materia deontológica para Abogados vienen teniendo sistemáticamente los Tribunales de Justicia el acceso a cualquier documento del Expediente Administrativo debe, por los denunciados no conformes con la Resolución Administrativa, de realizarse vía Jurisdiccional una vez anunciado el Recurso y requerido esta Administración

Profesional por el Tribunal de Justicia competente para la remisión del expediente a efectos de poder confeccionar la correspondiente demanda.

Es en este punto donde esa Institución y este Consejo mantienen discrepancias de interpretación Jurídica, ambas absolutamente respetables, pero que de forma sistemática el Pleno del Consejo Vasco de la Abogacía se viene ratificando en ellas.

Efectivamente se hace que los Tribunales de Justicia no dan ningún tipo de derecho a los denunciantes en materia deontológica de los Abogados, a no ser el mero hecho de interposición de denuncia, esta Administración Profesional viene sistemáticamente admitiendo la posibilidad de proponer prueba y recurrir en segunda Instancia Administrativa los Expedientes incoados con motivo de sus denuncias.

Una vez resuelto definitivamente se informa a la parte de que tiene el plazo correspondiente para acudir ante los Tribunales de Justicia pero se les advierte que éstos sistemáticamente están rechazando sus pretensiones por considerar que no tienen capacidad procesal para recurrir.

Es por ello por lo que de nuevo debemos de insistir que no se le puede facilitar a la Sra. (...) documentación alguna del Expediente Administrativo por entender que no está legitimada para ello y, en caso de así desearlo, debería acudir a los Tribunales de Justicia para que éstos reclamen el Expediente para tener acceso al mismo e interponer la demanda sin perjuicio de saber anticipadamente que su pretensión va a ser rechazada.” (sic)

Gogoetak

1. Gure ikuspegitik, transkribatu ditugun azalpenek zera pentsarazten dute: hasiera-hasieratik, Legelarien Euskal Kontseiluak gai honetan bi kontu desberdin nahastu dituela, kontuok zenbaitetan elkarrekin zerikusia izaten duten arren. Izan ere, administrazio-espediterearen kopia lortzeko ukapena (lehendabiziko kontua) justifikatzeko, uneoro adierazten du kexagileak auzibidean baino ezin duela agiri-sorta hori lortu, eta, gainera, auzibidean auzi-jartzaile izateko legitimotasunik ez duela ohartarazten zaio (bigarren kontua). Gure ustez, bi arazo ezberdin dira, legeak modu ezberdinean arautuak eta elkarren mendeko ez direnak, nahiz eta batzuetan biak batera agertzen diren.

Horregatik, jarraian, bereiz tratatuko ditugu gai honen bi alderdi horiek. Hasteko, zigor-prozedura batean salatzaile denak auzibidean errekurtsioa jartzeko ustez legitimotasunik ez duela dioen kontu horri helduko diogu.

2. Kontseilu horren 2003-10-16ko idazkian agerian jartzen denez, (...) zenbakiko administrazio-espedita ez eskuratzearen azpian honako arrazoi hau dago: *“la calidad procesal de parte que los Tribunales de Justicia están dando a los ciudadanos que interponen quejas ante los órganos de la Abogacía Institucional por el comportamiento de sus Letrados”*.

Bere garaian –2003ko abenduaren 16ko idazkian– jada nabarmendu genuen kontraesana zegoela agiriak ukatzeko arrazoi inplizitu horren eta 2001-01-23ko gutunean, espedita lortu nahi bazuen, auzibidera jotzeko egin zitzaion adierazpenaren artean. Baina, kontraesan hori gorabehera, zalantzan jar daiteke Kontseilu horrek hain ziur baieztatzea administrazio-bideko salatzaileak ez duela legitimotasunik administrazioarekiko auzibidean parte hartzeko.

Egiaz, administrazio-prozedura batean edozein “interesdun”ek dituen prozedura-eskubide guztiak salatzaileari ez aitortzea jurisprudenzia-doktrina finkatua da. Baina, era berean, egia da doktrina hori oso gogor kritikatu dutela aditu batzuek eta epai batzuetan ez dela aintzat hartzen. Adibide gisa, Auzitegi Gorenaren 2000-01-18ko Epaia aipa daiteke (administrazioarekiko auzietarako Saila, 7. atala); epai horretan ezarrita dago magistratuak salatu zituenak baduela legitimotasuna Botere Judizialaren Kontseilu Nagusiaren Diziiplina Batzordeak hartutako erabaki baten kontra egiteko.

Nolanahi ere, bada Auzitegi Gorenak eta Konstituzio Auzitegiak ia aho batez onartutako jurisprudenzia-irizpide bat: horren arabera, legitimotasunaren arazoak izaera kasuistikoa du eta, beraz, kasu guztiei ezin zaie erantzun bera eman, kasu bakoitzean legitimotasun hori oinarrituko duen bidezko interes zehatza bilatu behar da; interes hori, jakina, beretzat hartzen duenak alegatu eta frogatu behar du.

Orduan, hauxe ondorioztatu behar da: salatzailea salatzaile izate hutsagatik interesdun bihurtzen ez bada ere, ezin dela ukatu interesdun izan daitekeela, beste zertzelada batzuk aldi berean gertatzen badira: adibidez, bidezko interesa baldin badago, interes hori Konstituzio Auzitegiak definitu duen zentzu zabalean ulertuta.

Hori hala izanagatik ere, eta oro har hitz eginez, erakunde honi egokia iruditzen zaio Kontseilu horrek salatzaileei epaitegien aurrean jarduteko zailtasunak aurki

ditzaketela ohartarazten jarraitzea, zigor-alorrean administrazio-bideari bukaera ematen dion erabakian halaxe jasota utziz.

Dena den, aurreko gogoetak aztergai dugun kasuan ez direla ezarri behar azpimarratu behar dugu. Izan ere, alde batetik, kexagileak ez zuen auzibidera jotzeko asmorik agertu, administrazio-espeditentea eskatu baino ez zuen egin. Beste alde batetik, ustez administrazioarekiko auzietako jurisdikzioaren aurrean jarduteko legitimotasunik ez izate horrek ez dauka eraginik administrazio-bidean exiji daitekeen legitimotasunean eta ez du hori baldintzatzen, kexagileari ordurako aitortu baitzioten interesdun izaera administrazio-bidean.

3. Beraz, gai honen muinari helduz –hau da, kexagileak parte hartu duen administrazio-espeditente bateko agiri jakin batzuk lortzeko eskubidea–, agerikoa dirudi 30/1992 Legearen 37. artikulua aplikatzeko baldintzak aztertzer mugatzen dela azterketa.

Artikulu horrek xehe-mehe arautzen du irispidea izateko eskubidea, eta honako hau ezartzen du oinarritzko printzipiotzat: *“1. Herritarrek erregistroetara jotzeko eskubidea dute eta, espeditenteren batekoak izanik, administrazioko artxiboetan dauden agirietara irispidea izateko eskubidea (...), espeditenteak ikusteko eskaera egiten den egunean espeditente horien prozedurak amaituta badaude.”*

Beraz, arau orokor gisa, edozein pertsonak ezagut dezake jada itxita dauden administrazio-espeditenteen edukia. Printzipio orokor hori ñabartu beharra dago, noski, eta aitortu beharra dago arauak ezarri dituen ñabarduretako batzuk “gutziz ulergaitzat” jo dituela doktrinak. Horixe gertatzen da, adibidez, 37.3 atalarekin, baina hori ez da kasu honetan ezarri behar, izan ere, espeditenteetako agiri izendunen titular ez diren pertsonak agiri horietarako irispidea izateari buruzkoa da atal hori.

(...) andrearen kasuan argi dago 37.1 artikuluan exijitutako baldintza guztiak betetzen direla; horregatik, legean irispide-eskubidea gauzatzea ukatzeko tasaturik dauden arrazoietako batzuk aldi berean gertatu diren ala ez aztertu beharko litzateke. 30/1992 Legearen 37.4 artikuluan ezarritakoaren arabera, irispide-eskubidea gauzatzea uka daiteke: *“interes publikoak hala agintzen duenean, besteren interes babesgarriagoak daudenean, edota legeren batean horrela ezartzen denean”*. Nolanahi ere, organo eskudunak arrazoitutako ebazpena eman behar duela adierazten da.

Begi-bistakoa dirudi gai honetan ez dela alegatu ukapen-arrazoi horietakoren bat gertatu denik, ezta printzipio orokorretan oinarritutako beste arrazoirik ere;

gainera, halakorik izan balitz, arrazoitu egin beharko zen. Are gehiago, abokatuen elkargoen zigor-espedienteei dagokienez, ez bakarrik ez dago salatzaileari letraduak egindako alegazioak ezagutzea galarazten dion legerik, baizik eta egintzen salatzailea “interesduna” dela onartzen du Legelarien Kontseilu Nagusiaren diziiplina-prozedurari buruzko erregelamenduak.

Onarpen horrek biziki indartzen du falta deontologiko bat salatzen duenaren jarrera, baina, gainera, dagokion diziiplina-espedientean agertzen diren agiriatarako irispidea zabaltzen dio, horixe da-eta “interesduna” figura juridikoaren ondorio zuzenetako bat, 30/1992 Legearen 35. artikulua ezartzen duenez.

Laburbilduz, gure ustez, kasu honetan ez da frogatu –ezta argudiatu ere– kexagileari 32/00 errekurtsio arruntaren espedienterako irispidea ukatzea justifika lezaketen arrazoiak daudenik (espediente hori bere garaian bideratu zuen Legelarien Euskal Kontseiluak).

Areago, kexagileari 2001-01-23ko idazkiaren bidez emandako lehen erantzunetik beretik uler daiteke hark espedienteko agiriak ezagutzeko aukera zuela onartu dela inplizituki, nahiz eta ezagutzeko aukera hori geroko utzi den, jurisdikzio organoak espedientearen lekukotza eskatu ondoren, espedientea errekurtsogilearen esku jarriko zuen prozesu-unerako.

Dagoeneko azpimarratu dugu jarrera horretan adostasunik ez dagoela: Kontseilu horrek (...) andrearen irispidean egiaz egongo ez den jardunbide bat aipatzen du, abiapuntuzat hartzen baitu hark ez duela administrazioarekiko auzibidera jotzeko legitimotasunik. Baina, horrez gain, ziurtzat dauka, antza, jurisdikzio-organoren jarrera jotzea beste biderik ez duela letradu baten ustezko jokaera okerragatik kaltetua sentitu denak. Gure ikuspuntutik, ordea, nabarmena da kexagileak –bere garaian– jardura zibil edo penalak has zitzakeela. Bestalde, abokatuak gai horretan izandako esku-hartzeaz eman zuen bertsioa ezagutzeak, agian, auzibidearekin zerikusirik ez duten beste gauza batzuetarako balio lezake (esate baterako, zerbitzuen saria eztabaidatzeko). Ildo horretan, adierazi behar dugu kexagileak kexa jarri zuenetik igarotako denborak dezente murriztu duela eskatutako agiriak lortzearen eraginkortasuna. Haatik, herritar horren eskubidea errespetatzea eta honen antzeko kasuetarako aurrekari bat finkatzea komenigarria zenez gero, ezinbestekoa zen Kontseilu horri gomendio hau egitea.

Horregatik guztiagatik, gomendio hau egin genuen, otsailaren 27ko 3/1985 Legeak –erakunde hau sortu eta arautzekoak– 11 b) artikuluan ezarritakoaren arabera:

1/2005 GOMENDIOA, urtarrilaren 21ekoa, Legelarien Euskal Kontseiluari egina

Beharrezko neurriak har ditzala kexagileak 2001eko urtarrileko bere idazkian eskatu zituen agiriak –(...) zenbakiko gora jotzeko errekurtsoren espedientean daudenak– eskura ditzan ahalbidetzeko. Era berean, aurrerantzean, Kontseilu horrek jarduera-arau orokortzat har dezala administrazio-prozedura batean parte hartu dutenei –baita zigor-espediente batean salatzaile badira ere– espediente hori osatzen duten agiriak ezagutzea erraztea. Espediente edo agiri zehatz baterako irispidea ukatzeko arrazoi oinarritu eta banan-banakorik balego, arrazoiok kexagileari jakinaraziko litzaizkioke, ebazpen arrazoitu baten bidez.